

NORS RYTOJ ĮDARBINTŲ VISUS ESTŲ PAMEISTRIOUS

Kokybiškai amato išmokytų darbuotojų deficitas Lietuvoje beribis. Darbdavių apklausa parodė, kad 200 gamybos įmonių Lietuvoje kad ir šiandien galėtų praktikai įdARBINTI 900 pameistrių.

Apklausų duomenimis, 50% darbdavių Baltijos šalyse nurodo, kad dalyvautų pameistrystės programose, dar trečdalis į jas greičiausiai įsitrauktų. Juditos Grigelytės (VŽ) nuotr.

Tai yra tiek specialistų, kiek per pastarąjį dešimtmetį savo reikmėms apmokė Estijos įmonės pagal pameistrystės programas, kai profesijos mokomasi pakaitomis tai profesinio mokymo įstaigoje, tai darbo vietoje.

Mindaugas Černius, Vilniaus Jeruzalės darbo rinkos mokymo centro direktorius, patikslina, kad 900 kvalifikuotų darbininkų deficitą jo įstaiga nustatė neseniai, kai apklausė 200 darbdavių, centro klientų, kuriems nuolat rengia statybininkus, mašinų operatorius, suvirintojus ir vairuotojus. Savo ruožtu Švietimo ir mokslo ministerija (ŠMM) nurodo, kad pameistrystės Lietuvoje nuo 2008 m. mokėsi apie 1.500 asmenų, tačiau akivaizdu, kad jų darbo rinkoje per mažai.

Kaip paskatinti pameistrystę Baltijos šalyse, praėjusių savaitę Vilniuje diskutuota Tarptautinėje konferencijoje pameistrystės ir mokymosi darbo vietoje klausimais.

Kaip amatų moko estai

Karin Ruul, pameistrystės mokymų ekspertė iš Estijos švietimo ir mokslo ministerijos, pasakoja, kad nuo 2007 m. jos šalyje į plėtojamą dualinio mokymo sistemą yra įsitraukę apie 200 įmonių, turinčių daugiau nei 50 darbuotojų. Jose iš viso buvo apmokyti 930 pameistrių.

Jiems darbdaviai pagal trišalę įmonės, profesinio mokymo įstaigos ir mokinio sutartį moka minimalią mėnesio algą (MMA), siekiančią 430 Eur. Tiesa, pameistriai ten vidutiniškai dirba 3/4 etato, tad gauna atitinkamai mažiau. Jiems dar mokama 60 Eur stipendija iš mokymo įstaigos.

Atitinkamai Lietuvoje darbdavys su pameistriu turi sudaryti darbo sutartį, mokėti sulgygtą atlyginimą, kuris taip pat negali būti mažesnis nei MMA.

Esame tinkamame kelyje

Joachimas Jamesas Calleja, Europos profesinio mokymo plėtotos centro (CEDEFOP) direktorius, sako, kad nėra ko norėti, jog Baltijos šalyse pameistrystė būtų taip plačiai paplitusi kaip Vokietijoje ar Austrijoje, nes ten dualinis mokymas yra „įaugęs į gyvenimą“. Tačiau, jo vertinimais, Baltijos šalys pasirinko tinkamą kelią.

„Svarbiausia ugdyti pasitikėjimo kultūrą, kad įgiję išsilavinimą žmonės galėtų gauti darbą. To turi siekti kiekviena Vyriausybė. Todėl įmonių ir profesinių mokyklų dialogas turi intensyvėti, kad verslas nuspręstų, kokias mokymo programas plėtoti. Manau, tai yra didelis iššūkis visiems“, – sakė p. Calleja.

Ponia Ruul vardija, kad iki 2020 m. Estija siekia padidinti bent aštuonis kartus pagal pameistrystės programas amataų gavusiųjų skaičių – iki 8.000, o į jų rengimą įsitraukusių įmonių išplėsti 50% – iki 300.

VŽ kalbinami ŠMM atstovai panašių prognozių Lietuvai nepateikė. Apklausų duomenimis, kas antras darbdavys Baltijos šalyse dalyvautų rengiant darbuotojus pagal pameistrystės mokymus, dar trečdalis nurodė, kad greičiausiai į juos taip pat įsitrauktų.

Ką mano verslininkai

Lietuvoje yra gerų ir nenusisekusių pameistrystės programų, bendradarbiavimo su esamomis profesinio mokymo įstaigomis pavyzdžių. Ne itin pasisekė laivų krovos AB „Klaipėdos smeltė“. Bendrovė kelerius metus nesėkmingai ieškojo profesinės mokyklos, kuri jiems parengtų kranininkų, ir tada savarankiškai įkūrė tarptautinį kranininkų mokymo centrą. Jame dabar rengia darbuotojus įmonei, tačiau ilgai netrukus, kad padengtų išlaidas, kranininkų numato parengti ir kitoms rinkos dalyvėms. Įmonė iš esmės pasuko tuo keliu, kuriuo prieš keletą metų žengė metalo apdirbimo UAB „Arginta Engineering“, – specialistus pasirengia naudodama tik pameistrystės metodą. Esminis skirtumas: pirmoji veikia savarankiškai, antroji – bendradarbiaudama su profesinio rengimo įstaiga.

Rimantas Juška, „Klaipėdos smeltės“ generalinis direktorius, pasakoja, kad įmonė į kranininkų rengimo centrą investavo apie 0,5 mln. Eur. Jame parengti vieną kranininką kainuoja 15.000 Eur. Visas sąnaudas bendrovė dengia pati. Tokių specialistų nerengiama labai daug (vienas instruktorius per 3 mėn. parengia 4 specialistus). Tačiau „Klaipėdos smeltė“ siekia tapti verslo grupės, kuriai ši priklauso, kranininkų rengimo kompetencijos centru – jis galėtų vienu metu parengti dukart daugiau tokių specialistų. „Klaipėdos smeltė“ priklauso „Mediterranean Shipping Company“ įmonių grupei. Kranininkai įmonėje uždirba 2.000–2.500 Eur per mėnesį, tai yra apie du kartus daugiau nei įmonės algų vidurkis (1.190 Eur).

Su Gintautu Kvietkausku, „Arginta Engineering“ direktoriumi, apie profesinio mokymo kokybę ir būtinas pertvarkas VŽ kalbėjosi prieš 2,5 metų. Klausiamo, kas pasikeitė per tą laiką. Ponas Kvietkauskas nurodo, kad pagaliau Lietuvoje sutvarkyta įstatymų bazė, kurioje atsirado nuoroda į tai, kas yra pameistrystė, tačiau dar daug reikia nuveikti. Pagaliau, kad galėtume pasilyginti, būtina vertinti statistiką, kiek kasmet parengiama specialistų pagal pameistrystės programas. Nepakenktų įsivardyti skaičius, ko mes siekiame vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu, kaip tai padarė estai.

Išėitis – trišalės sutartys

Jis taip pat pasigenda trišalių darbdavio, profesinės mokyklos ir mokinio sutarčių, kokias turi estai: tokios sutartys įmonei suteikia ir tam tikrų mokesčių paskatų. AE jau kuris laikas tokias sutartis sudaro su mokiniu ir Vilniaus Jeruzalės darbo rinkos mokymo centru, kuris įsipareigoja mokyti mokinį pagal PM programą, o įmonė padengia centro mokamos stipendijos išlaidas.

„Mokiniai gauna ne tuos 28 Eur, o stipendiją, kuri juos motyvuoja, t. y. ji didesnė nei minimalus mėnesio atlyginimas“, – sako p. Kvietkauskas. Tokia trišalė sutartis įmonei leidžia išvengti „Sodros“, kitų su darbo santykiais susijusių mokesčių, kokius tektų mokėti mokinį įdarbinus pagal darbo sutartį.

„Tik šitai negali užsitęsti, negali pameistrystės forma mokinyms mokytis metus ar dvejus. Pakanka iki 3 mėnesių, per kuriuos, mano supratimu, galima apmokyti bet kurios profesijos. Jei mokinyms perima

įgūdžius, darbdavys jau gali jį įdarbinti pagal darbo sutartį, antraip įmonės piktnaudžiaus“, – sako p. Kvietkauskas.

Pasirengę priimti 900 pameistrių

Ponas Černius pasakoja, kad Lietuvoje veikia 42 profesinio rengimo centrai, vienas jų yra ir jo vadovaujamas darbo rinkos mokymo centras, kuris specializuojasi suvirintojų rengimo srityje. Jo nuomone, meistrų ugdymą įmonėse valstybė galėtų paskatinti per įmones prisidėdama prie jų parengimo ir dalinio jiems mokėjimo už skirtą darbui su pameistriais laiką. Tiesa, Ūkio ministerija šiemet numato inicijuoti iš ES fondų remiamą 2,75 mln. Eur vertės programą „Pameistrystė LT“.

„Darbdaviai pameistriams duotų 900 darbo vietų iš karto, jeigu būtų dengiama bent jau pusė jų mokymų kainos“, – sakė p. Černius.

CEDEFOP prognozėmis, iki 2025 m. daugiausia atsilaisvins ir bus sukurta naujų darbo vietų įvairių amatų, statybos, metalo, mašinų ir elektros energijos pardavimo srityse, o visos šios profesijos įgyjamos pagal PM programas.

SKIRTINGŲ KVALIFIKACIJŲ LIETUVOJE PAKLAUSA 2013-2015 METAIS

Kvalifikacijos lygis	2013 m.	Numatoma 2025 m.	Grynasis pokytis	Poreikis atsilaisvusių darbo vietų	Bendras poreikis
Žemos kvalifikacijos	76.000	75.000	-1.000	45.000	44.000
Vidutinės kvalifikacijos	629.000	516.000	-113.000	358.000	245.000
Aukštos kvalifikacijos	548.000	742.000	158.000	214.000	372.000
Visų kvalifikacijų	1.290.000	1.333.000	44.000	617.000	661.000

Šaltinis: Europos profesinio mokymo plėtotos centras CEDEFOP

Publikuota : 2016-05-25

Autorius: Dalius Simėnas